

לזכות התמים ר' דוד וזוגתו נטשה לאה וילדיהם שיחיו
בן נאים
להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנה

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'
מוקדשות לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ועד ידידי המכון

הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בימיגאראטען
ר' ירחמיאל מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גולדשמיד
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גוריביץ
ר' יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאוו
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר
ר' יוסף יצחק ומשפחתו שיחיו קורנבסקי
ר' מרדכי קנטור ומשפחתו שיחיו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמות

הרה"ח ר' יואל בן הרה"ח ר' רפאל נחמן הכהן ז"ל כהן
ה'חזור' של כ"ק אדמו"ר ועמוד התווך של ההוצאה לאור של תורתו
סייע רבות לאורך השנים למפעלנו באופן אישי, והיה לנו לעיניים בכל שאלה
שהתחבטנו בה

נדפס על-ידי ר' שמואל בן שרה דורנבש ומשפחתו שיחיו
ולפואה שלמה וקובה לחיה מושקא בת חווה יעל
נלב"ע וא"ו מנחם-אב ה'תשפ"א

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' מנחם מענדל
וזוגתו מרת שטערנא שרה
וילדיהם שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
הרה"ח ר' יוסף משה בן זיסל
ומשפחתו שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

ביאורים
במאמרי
רבינו

מאמרי הסידות
מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
מבוארים ומפורשים

מעלת הגוף והנשמה לעתיד לבוא

מאמר ד"ה
ציון במשפט תפדה גי' ה'תשמ"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
ר' **משה בן ר' לייב** ע"ה
בורודא
על-ידי ולזכות בנו
ומשפחתו שיחיו
להצלחה רבה ומופלאה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס
על-ידי ולזכות
ר' **בנימין אהרן** בן עלא
וזוגתו מרת **שרה אסתר** בת דינה
ילדיהם
חנה לאה, רעיה, זעלדא, דובער
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריות
להצלחה רבה ומופלאה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת
מרת **חנה** בת ר' **זלמן יואל**
נלב"ע ט' שבט תשע"ו
נדפס על-ידי ולזכות בנה
ר' **ראובן** ומשפחתו שיחיו
קיל
להצלחה רבה ומופלאה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס
על ידי ולזכות
ר' **דינאל** זוגתו מרת **יהודית**
לנחת רוח חסידיו אמיתי מילדיהם
שירלי ובעלה לוי **יצחק** שיחיו גבאי, חיה
מושקא, שרה רחל,
מרים ריזל, חנה
שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
הו"ח התמים ר' **יעקב**
בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה
סטמבלר
חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה.

קובץ זה נדפס
על-ידי ולזכות
ר' **גד יעקב** בן נירה
וזוגתו מרת **חנה**
בת פעמיא רחל לאה
ומשפחתם שיחיו
להצלחה רבה ומופלאה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת
מרת **דבורה סימה**
בת ר' **אליהו צבי**
אינבנדער
נלב"ע מוצש"ק פ' וארא
ד' שבט ה'תשפ"ד

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
מרת **גרציה** בת ניסים ע"ה, מרת **אסתר** בת מרדכי ע"ה.
ר' **אבי** בן יצחק, ר' **יעקב** בן יהושע ע"ה, ר' **מרדכי** בן יהודה ע"ה
אביגיל בת הדר לברכה והצלחה והתפתחות למעלה מן המשוער
תמר בת הדר, **יאיר** בן הדר, **אסתר** בת שרה, **יצחק** בן אסתרניה,
רחל בת גרציה, **יוסף יצחק בנימו** בן אילנית
ולזכות
לברכה והצלחה

סימה בת אסתר, **רבקה** בת לידיה, **משה** בן ויקטוריה, **אבי** בן שרה,
אורי בן שלמה, **ניסים** בן אסתרניה, **אורי** בן דליה, **זיו** בן עדי,
לאה טל בת רבקה, **יוסף** בן לולה,
לרפואה שלמה

חנה אורה בת אמירה, **רחל חנה ומרדכי אליהו** בני ליאת שולמית,
בר שירה בת גלית, **אילנית** בת ג'ורג'ט,
לדיווג הבן

אדווה בת מרים לפרי בטן **איל** בן אסתר זוגתו **הדר** בת רחל
לפונסה בשפע והצלחה רבה בכל אשר יפנו

מילואים

לביאור ח: ואולי אפשר לומר בעומק יותר, לפי וכוונתו הבעש"ט "אתה תופס בכולך" היא מה שרבינו לעיל מאמר הבעש"ט "שכשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכולך". המהות שממנה באים צורות הביטוי היא תמיד שלכאורה, אם תופס בכולך מה הפירוש שתופס במקצתו? אותה מהות שאינה מוגדרת, וממילא אינה מתחלקת.

ואולי הכוונה שהעצם אינו מוגדר ובמילא אינו מתחלק לחלקים. והחילוקים הם רק בצורת הביטוי שלו. כלומר, שעצם הנשמה אינו מוגדר, והתפיסה שלנו בו היא רק כאשר הוא מתבטא בעולם של גדרים. וכגון, זה שלא ניתן לשלוט בו ולהכניסו לגלות, הוא ביטוי של עצם הנשמה, שעל ידו יש לנו תפיסה מהו.

והיינו ש"מקצתו" הוא צורת הביטוי שלו, ואילו "כולך" הוא המהות שאינה מוגדרת. ולפי זה יש לומר שב"מקצתו" יכולים להיות שינויים ושינויים שלא במקומו. שכן הוא יכול להתבטא בדברים גבוהים, כמו שגם בזמן הגלות יכולה להיות התעוררות רעונית ולבא המוחזרת בהערות רבנו 29. ויכול להיות שלא במקומו בכך שמתבטא בדברים נמוכים, למשל שלא להיכנע לקשיי הגלות בחלישות הגוף (מאורעי הגוף).

לי בעמודי תשי"ז סעיפים ט-טז.

פתח-דבר

בשבת והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות שבת פרישת דברים, שבת חזון, ה'תשמ"א, ויצא-לאור מוגה בקונטרס שבת חזון ה'תשמ"ח.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבאר העניינים והמושגים המובאים בו.

*

הביאורים נלקטו וכתבו על ידי הרה"ח ר' מנחם מענדל שיח' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמוע הרה"ח ר' יואל ע"ה בהן בהודמניות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ח לוי יצחק שיח' אפשטיין על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים.

בשעה טובה ומוצלחת יצא לאור הספר השלישי בסדרה, הכולל שבע-עשרה מאמרים נוספים מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנויות הספרים המובחרות.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, ג), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המביארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקנן בהודמנות הראשונה א"י"ה.

יהי רצון מהשי"ת שהעיסוק ברא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יירז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ראש חודש מנחם אב ה'תשפ"ו

סיכום כללי

סעיף א: אדמ"ר הרש"ב מדייק: א. מדוע נקראים ישראל בשם 'ציון' ב. מי הם 'ושביה' ג. מדוע פדית 'ציון' היא במשפט ופדית 'שביה' בצדקה?

סעיף ב: הצמח צדק מבאר ש'ציון' הם ישראל העוסקים בתורה ומצוות, ו'שביה' הם אלו שבלגלות נפש הבהמית. והוא שפדית 'ציון' היא על-פי שורת הדין, ופדית 'שביה' היא על-ידי תשובה שהיא צדקה מהקב"ה. ומאידך, כיוון ש'ציון' אין צריך לצדקה, נמשך לו רק האור שבגדר הכלים. מה-שאיין-כן ל'שביה' נמשך האור שבהבדלה.

סעיף ג: והנה יש עוד פירוש על 'שביה', שהם עצמם אינם בגלות ורק שנמצאים במקום הגלות. ולפי זה צריך ביאור מי הם שני הסוגים וכיצד פדית 'שביה' צריכה לצדקה.

סעיף ד: עניין הגלות שייך רק בכלים, מה-שאיין-כן באור, שמעט ממנו דוחה הרבה חושר. וכן הוא גם בנשמה וגוף. ולפי זה, 'ציון' הוא הגוף שנמצא בגלות ממש, ו'שביה' היא הנשמה שנמצאת רק במקום הגלות.

סעיף ה: כיוון שהגוף ירד למטה יותר, הרי גם עליותו תהיה נעלית יותר. דהנה, בעלית הנשמה שני עניינים: א. יתרון האור על-ידי החושר – שמתגלה תוקף התקשרותה. ב. יתרון האור בחושר עצמו – שמבררת את הגוף ונפש הבהמית. ומעלת עניין השני הוא, שעל ידו מתגלה כח העצמות ונשלמת הכוונה של דירה בתחתונים. וכמו שעיקר העליה הוא בירור הגוף, כך לעתיד לבוא עיקר העליה היא בגוף. כי הנשמה אינה בגלות, אבל הגוף הוא בגלות ואף-על-פי-כן נהפך לאור ומשלים הכוונה.

סעיף ו: לעתיד לבוא הנשמה ניונת מהגוף, שתקבל גם מעלת הגוף. שמכיוון שעסקה בבירורו, נעשה גם בה יתרון והוספה.

סעיף ז: זהו 'ציון' במשפט תפדה: 'ציון' הוא כשבני ישראל עוסקים בתורה ומצוות שאז הם מצויינים בגלות ואינם נאבדים בין האומות. ועל-ידי זה נעשה בהם עליו יותר מבזמן הבית: א. שמתגלה שהחושר אינו מעלים לגבי האור. ב. שמתגלה כח העצמות. והוא שדווקא העליו של הגוף, 'ציון', הוא במשפט ודין. כיוון שדחתה בו הפיכת חושר לאור. אבל עליית הנשמה היא בצדקה, ומכל מקום יש בזה מעלה שהוא למעלה מהגבלה. ואין מקרא יוצא מידו פשוטו, שפשוט הוא בעולם העשייה, אופן הלימוד של תשכ"ר, שתהיה היציאה מהגלות בקרוב ממש.

הוכן המאמר

הפסרת שבת פרשת דברים מסתיימת בנבואת הגאולה "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". משמעות הפסוק היא שיש שני חלקים שונים ביציאה מהגלות: הראשון הוא פדית 'ציון', שתהיה 'במשפט' – על פי דין. והשני הוא חורתם של 'שביה' שתהיה 'בצדקה' – שלא על פי דין. אלא בחדר.

בחלק הראשון של המאמר מביא את ביאור הצמח צדק, ש'ציון' הם אלו שעוסקים בתורה ומצוות, ולכן פדיתם מהגלות היא על פי שורת הדין. ואילו 'שביה' הם אלו שנמצאים בשביה בידי הגוף ונפש הבהמית, ולכן פדיתם מהגלות היא רק בצדקה וחדר.

אמנם עיקר המאמר מבאר באופן אחר, שכל הפסוק מדבר על העוסקים בתורה ומצוות, וההבדל כלשונו השונים נועד לחלק בין הגוף לנשמה: 'ציון' מתייחס לגוף שנמצא בגלות ולכן צריך פדית, ו'שביה' מתייחס לנשמה שאינה בגלות ממש, אלא שנמצאת שלא במקומה וצריכה לשוב למקומה.

לפי זה יובן מדוע דווקא פדית 'ציון' היא 'במשפט' ועל פי שורת הדין: עיקר העלייה בגלות היא בבירור הגוף, שעל ידי זה נעשה יתרון האור בחושר עצמו. ובזה מתגלה כח העצמות ונשלמת הכוונה של דירה בתחתונים. ולכן העלייה שתהיה בגוף לעתיד לבוא, היא 'במשפט' ובדין.

מאידך, כיוון שהנשמה היא זו שעסקה בבירור הגוף, הרי גם היא תהיה ניונת מהגוף ותהיה בה יתרון והוספה. אבל זהו רק בדרך 'צדקה' וחדר. ומכל מקום יש בזה מעלה שהוא למעלה מהגבלות הדין.

ביאורים במאמרי רבינו

ראיין מקרא יוצא מידי פשוטיה⁵⁴, ועד שדוקא על ידי לימוד הפשט מתגלה העצם דתורה, כי פשט הוא בעולם העשייה⁵⁵ י, שבו דוקא נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים. ולכאורה יש לומר דזהו גם הטעם (בפנימיות הענינים) דזה שהלימוד עם תשב"ר, הכל שאין בו חטא⁵⁶, הוא דוקא על-פי הפשט. ויש לומר שכן הוא גם בנוגע לענינו – הפסוק ציון במשפט תפדה ושבי'ה בצדקה, שעיקר הענין בזה הוא פירוש הפסוק כפשוטו, הפדי'ה והיציאה מהגלות כפשטות כ בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש בעגלא דידן.

סיכום: זהו 'ציון' במשפט תפדה: 'ציון' הוא כשבני ישראל עוסקים בתורה ומצוות שאו הם מצוינים בגלות ואינם נאבדים בין האומות. ועל-ידי זה נעשה בהם עליוי יותר מבזמן הבית: א. שמתגלה שהחושך אינו מעלים לגבי האור. ב. שמתגלה כח העצמות. וזהו שדוקא העליוי של הגוף, 'ציון', הוא במשפט דיון, כיוון שהיתה בו הפיכת חושך לאור. אבל עליוית הגשמה היא בצדקה, ומכל מקום יש בזה מעלה שהוא למעלה מהגבלה. ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, שפשט הוא בעולם העשייה, אופן הלימוד של תשב"ר, שתהיה היציאה מהגלות בקרוב ממש.

 סיבת טב. א. ושי"ג.	 חיוב הנשמות פ"א מ"ב, הובא ונתבאר בלקי"ד כרך
 54) שבת סג. א. ושי"ג.	 ד תשנ"א. א.
 55) ע"ח (חובא בגניד ומצוה בחלתה. נהר שלום	 56) שבת ק"ט, ב.

ביאורים במאמרי רבינו

מתבטא בגדלים. ובזמן, כאשר החושך נתפך לאור, הרי זה כלי לבטא את הבלי גדר. ונמצא שהפיכת החושך לאור אינה אמיתית גילוי כח העצמות, והיא מנסתא רק את הבחינה של הבלי גדר כפי שמתבטאת בגדלים. ואת זה מקבל הגוף (מה-שאין-כן בגשמו, גילוי כח העצמות הוא רק מפני שכן רצה הקב"ה, ושם אין כל הגבלות, ולכן היא תקבל את הבלי גדר עצמו).

אמנם, כל הנ"ל הוא בנוגע לענין הבלי גדר והפלת העצמות. אבל מסגנון המאמר שכותב סתם "שהגוף היה בגלות ממש והיה בו הענין דהפיכת החושך לאור" - משמע שהמדובר כאן בעליוי הגשמה על הגוף הוא גם בנוגע ל'תאווה' (שהרי אינו מחלק בין העניין של גילוי כח העצמות שאינו מוגדר בגדלים בין אור חושך, לעניין של 'תאווה').

ולכאורה, הרי נתבאר בארוכה (ביאור יב) שנתאוה אינו עניין של טעם כלל, גם כשמדובר על הגוף. ואם כן, איך שייך לומר שיש בזה מדידה וחשבון, ועיקרי לנשמה על פני הגוף?

ואולי הכוונה שכיוון שלמעשה, ל'תאווה' הוא שיוויה דידה, בתחתונים, ובגוף מתממשות הדירה הנותת התפליין כפשוטה ולא להמשיכה הרוחנית.

הוכן כללי: 'ציון' הוא הגוף, שנמצא בגלות ממש וצריך ל'פדיה' • 'שביה' היא הנשמה שנמצאת רק במקום הגלות ודי לה בהשבה • פדיות הגוף היא 'במשפט' ועל פי דין, כיוון שעל ידיו מתגלה כח העצמות ונשלמת הכוונה של דירה בתחתונים • עליות הנשמה היא 'בצדקה' שמכיוון שעסקה בבירור הגוף, נעשה גם בה יתרון.

בס"ד. ש"פ דברים, שבת חזון, ערב תשעה באב ה'תשמ"א*

ציון במשפט תפדה ושבי'ה בצדקה¹, ומדיין אדמו"ר (מהורש"ב) ”נ"ע במאמרו ד"ה זה דשנת עדר"ח², הרי הכוונה בציון כאן היא לא על עיר ציון³ [בפרט⁴] אלא על [כללות⁵] ישראל, ולמה אומר ציון. וגם מדיין מ"ש ושבי'ה גר', מי הם שבי'ה. [ויש לומר, שגם דיוק זה (מי הם שבי'ה) הוא על-פי מה שאומר לפני זה שהכוונה בציון כאן היא על כללות ישראל. דיש מפורשים⁶ שציון קאי על עיר ציון ושבי'ה קאי על ישראל. אבל להפירוש (שבהמאמר) שציון קאי על ישראל, מה הם שני הסוגים דציון ושבי'ה⁷]. וגם מהו ענין שפדית ציון תהיה במשפט והפדי'ה של שבי'ה בצדקה.

סיכום: אדמו"ר הרשב"י מדיין: א. מדוע נקראים ישראל בשם 'ציון' ב. מי הם 'ושביה'ה? ג. מדוע פדית 'ציון' היא במשפט ופדית 'שביה' בצדקה?

ב) ונקודת הביאור (על-פי המבואר ברישיות הצי"צ עה"פ⁸ וכמאמר הני"ל⁹),
דציון קאי על ישראל העוסקים בתורה ומצוות, ונקראים בשם ציון לפי שהם מצוינים בתורה ומצוות א. [וכראיתא בירושלמי¹⁰ עה"פ¹¹ ואשים דבריי

 1) ישעיה א. כז. – סיום וחותם הפטורה שבת חזון.	 ס"ע צה.
 2) גרפס בהמשך תעריב ח"א ע' תקפד ואילן.	 6) אהר"ת נ"ך שם.
 3) באהר"ת פרשתנו ד"ה זה (ע' לו) (ובאהר"ת רצא ריג, ב), שהפירוש דקאי על העיר עצמה הוא "ידחק קצת".	 7) דשנת עררי'ת בסופו (המשך הני"ל ע' תקנ"א).
 4) דיש לומר, שהכוונה בהמשך תעריב שם ב"אין הכוונה על עיר ציון בפרט" היא (לא לשלול הפירוש דקאי על העיר עצמה, כ"א) לשלול הפירוש דקאי על ישראלי הישבים בציון. תעפי"ז מדייך הלשון "אין הכוונה על עיר ציון בפרט כ"א על כללות ישראל"*.¹²	 8) תענית פ"ד סוף ה"ב. וכי"ז בזה"ג לה. א (הובאו באהר"ת פרשתנו (ופ' רצא) שם. נ"ך שם ס"ע צז).
 5) כלי יקר עה"פ – הובא באהר"ת נ"ך עה"פ (ח"א דקאז.	 9) ישעיה נא. טז.
 *) ראה גם דר"ה זה דשנת תעריב (המשך הני"ל ע"נ ט): הכוונה היא על כללות ישראל לא יושבי ציון ודקאז.	 ירושלמי מגילה פ"ג סוף ה"ו.

ביאורים במאמרי רבינו

א "נקראים בשם ציון לפי שהם מצוינים בתורה ומצוות"
וכמבואר לקמן במאמר ספעי¹³ "שעל-ידי זה הם לבעלי"ח".

^[1] * ע"א לאור בקינותים שבת חזון – תשפ"ח, "לקראת שי"ק פ' דברים, שבת חזון, תשעה באב נדחה... ה. פנ"א, שנת הקהל, שנת תשפ"ח".

נאבדים ח"ו בין האומות (ובדוגמת דבר שיש לו סימן כפשוטו, שעל-ידי הסימן מחזירים אותו לבעליו). ויתירה מזו, שעל-ידי עבודתם בתורה ומצוות בזמן הגלות נעשה בהם יתרון ועלייה, למעלה יותר מכמו שהיו בזמן הבית. והיתרון הוא בשני ענינים. א', שעל-ידי העבודה בזמן הגלות מתגלה (כגיל סעיף ה) התוקף והבלי גבול האור, שגם חושך הכי גדול (חושך הגלות, כולל גם החושך כפול ומכופל שברא דעקבתא דמשיחא) אינו מעלים לגביי. דבכללות הוא האור שלמעלה מהכלים (האור שבהכלב⁴⁸), שהוא בלי גבול. אבל אף-על-פי-כן הוא מוגדר בגדר אור. וב', שעל-ידי הפיכת החושך לאור מתגלה העצמות שלמעלה מהגדרים דאור וחושך (כגיל').

והנה בפסוק זה, הסיום והחותם⁴⁹ של ההפטורה חזון ישעיהו [דעיניו של ישעיה הוא (כשמו) יישועה⁵⁰, ועד לישועה אמיתית שהיא הגאולה שלימה שאין

אחריה גלות⁵¹. דוהו גם מה שממשיך בכתוב⁵² אשר חזה ג' כימי ג' יחזיקה, שביקש הקב"ה לעשות חזקתו משיח⁵³], מדבר בהעילוי שיהיה בגאולה העתידה. ובוה גופא – בעילוי הב', שהוא עיקר התכלית והגלות. והוה אומרו תפדה ושביה, שעילוי זה הוא הן בהגוף שיפדה מהגלות (תפדה) והן בהנשמה שתשוב ממקום הגולה (ושביה). והוה גם תפדה במשפט ושביה בצדקה, העילוי שיהיה בהגוף (תפדה) הוא במשפט, דכיון שהגוף הייה בגלות ממש והייה בו הענין הדפיכת החושך לאור, לכן, היתרון והעילוי שנעשה על-ידי זה, מגיע לו על-פי שורת הדין, במשפט. מה-שאיין-כן זה שהנשמה שהייתה רק במקום הגולה (ושביה) תתעלה לבחינה זו, הוא (לא על-פי שורת הדין, אלא) בצדקה. ולכאורה יש להוסיף, שבפרט אחד יש יתרון בהעליה והנשמה על העליה דהגוף. שהעליה דהגוף, שהיא במשפט (היינו שהעליה היא על-פי חשבון דטעם ודעת), יש בזה איזו מדידה והגבלה, מה-שאיין-כן העליה דהנשמה, שהיא בצדקה, היא למעלה מכל מדידה והגבלה יז.

48) ובהמאמר דשנת עדר"ת (נעתק לעיל סעיף ב)	מגיע בהעצמות.
ש"צדק"ק קאי על אור זה. דהגם שמבאר שם במעלהתכלי תשובה (לפירוש דשביה הוא עניש תשובה) – יש לומר, דמעלת הכניית המבואר שם היא הצמאון והחילא יתיר שבא על-ידי החושך (ראה תניא פ"ז – יד, א), והה מגיע (רק) באור תל"ג. מה-שאיין-כן זה שבבעי"ת נחפכים הודונות לזכיות, ועד"ז בעבודות הצדיקים – זה שהגוף נפש הבהמית (ערי"ז הדברים הנשמיים שבהם נעשה המצוה) נחפכים לקידושה –	

ביאורים במאמרי רבינו	
יח "שהעליה רהגוף .. יש בזה איזו מדידה והגבלה"	שכלית כיצד אפשר להפוך חושך לאור. וכיוון שזוהו רק ככח העצמות, איך אפשר לומר שיש בזה הגבלה?
לכאורה צריך ביאור: מהי המדידה והגבלה והחשבון על-פי טעם ודעת ומדובר כאן? והרי מדובר על ענין 'בלי גדר', היינו שאין שום הסברה להבין בשכל. ואנתו תופסים רק כאשר תבלי גדר	ויוכן זה בהקדים, שאת תבלי גדר עצמו לא שייך להבין בשכל. ואנתו תופסים רק כאשר תבלי גדר

בפיך ובצל ידי כסיתוך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, חזרונו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה (שנאמר) ולאמר לציון עמי אתה. וידוע הכיבור כזה¹⁰, דכפסוק זה מודבר בג' הדברים שעליהם העולם עומד, תורה עבודה וגמ"ח¹¹. ואשם דברי כפיך זו תורה, ובצל ידי כסיתוך זו גמ"ח, לנטוע שמים וליסוד ארץ אלו הקרבות (כדאיתא בירושלמי שם). וזהו לא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה, כי זה ישראל נק' בשם ציון הוא על-ידי שעוסקים בתורה עבודה וגמ"ח, שהם כללות כל התורה ומצוות. ושביה הם אלו שאינם עוסקים בתורה¹², שהם בשביה ממש [ושביה מלשון שביה¹³] בהגוף ונפש הבהמית. וזהו ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, שהפדי'ה של העוסקים בתורה היא במשפט, על-פי שורת הדין, מה-שאיין-כן הפדי'ה של שבי'ה היא בתורת צדקה. והגם שגם פדיתם של אלו שהם בשביה בהגוף ונפש הבהמית תהי'ה על-ידי התשובה, דאין ישראל נגאלין אלא בתשובה¹⁴ והבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן [ועל-ידי-זה] מיד הן נגאלין¹⁵ [ויש לומר, דוהו הקשר של הפירוש ושבי'ה מלשון שביה עם הפירוש דושביה הוא על-ידי שיעשו תשובה] (וושבי'ה מלשון תשובה¹⁶), כי פדית שבי'ה מלשון שביה הוא על-ידי שיעשו תשובה]. הרי זה שתשובה מכפרת אינו על-פי משפט, אלא חסד וצדקה דהקב"ה¹⁷. אלא שאף-על-פי-כן, הפדי'ה דשבי'ה היא למעלה מהפדי'ה דציון, כי ענין המשפט הוא מדידה והגבלה, מה-שאיין-כן צדקה היא למעלה מהגבלה ג. וכמבואר בהמאמר¹⁸, שמשפט הוא האור שכגדר הכלים, וצדקה הוא האור שבהכלה שבא רק באופן של צדקה. ולכן, האור שנמשך לצדיקים שפדיתם היא במשפט, הוא האור שכגדר הכלים. [והיינו דזה מה שפדיתם היא במשפט, יש בזה שני ענינים. א', שאין זקוקים

10) אורה"ת פירשנו (ופ' ויצא) שם. נ"ך שם ע' צח. ד"ה זה דשנת תע"ב ושנת עדר"ת. ועוד (מקו"ע לירושלמי שם).	16) פרש"י עה"פ. וראה גם אורה"ת נ"ך שם ע' צו. ובכ"מ.
11) אבות פ"א מ"ב.	17) כמ"ש (מכ"ה ז, יח) מי א-ל כמון נושא עון וגו', ובמצודת דוד שם: "משורת הדין אין אנו ראויים. . . כי אנו מלאי עון, אבל מי הוא א-ל כמון המוחל את העון". ובלק"ת (דרושי ר"ה ס, ט): "א-ל הוא חסד. . . מי בעל חסד כמון. . . נושא עון ועובר על פשע". ולהעיר גם ממדר"ל (יל"ג תוליד רמז תשב) שאנו לתורה וכו' ורק הקב"ה אמר יעשה תשובה ויתכפר לו.
12) כ"ח באורה"ת נ"ך שבהערה 6. ובהמאמר דשנת עדר"ת (שם) שושבי'ה הם בעלי תשובה. וראה לקמן בפנים.	18) פרשתנו א. יז.
13) ראה גם לקרי'ת פירשנו ד"ה זה (א, ג).	
14) סנהדרין צ, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.	
15) רמב"ם שם.	

ביאורים במאמרי רבינו	
ב "ענין המשפט הוא מדידה והגבלה, מה-שאיין-כן צדקה היא למעלה מהגבלה"	מה-שאיין-כן ענין הצדקה – חסד, שעל עניניו מלכתחילה הוא השפעה מפני שהנפש שרופה להתפשט. ומאחר שהנפש אינה מוגבלת, הרי גם ההשפעה אינה מוגבלת רק בכמה שמגיע למקבל. וכאן, כיוון שמדובר על השפעה מצד החסד דלמעלה שהוא תבלי גבול של הקב"ה, הרי זה בלי גבול ממש.

ביאורים במאמרי רבינו יד

ההסתר והגוף ונפש הבהמית מתעוררים ומתגלים כחות העלמים של הנשמה (שהיו גם קודם ירידתה) י', הנה על-ידי שהנשמה מבררת ומזככת את הגוף ונפש הבהמית, נעשה בה גם יתרון והוספה יו'. כמ"ש⁶ משכני אחרך נרוצה, דעל-ידי שנפש האלקית פועלת שגם נפש הבהמית יהי' לה אהבת ה', שהאהבה דנפש הבהמית היא בדרך מרוצה יו', על-ידי זה נעשה נרוצה גם בנפש האלקית, אחרך נרוצה לשון רבים⁷ י'. אלא שעכשיו, מכיון שהנשמה היא המשפיע והגוף הוא המקבל, יתרון זה דהנשמה (שמקבל מהגוף) אינו בשלימות, והשלמות דיתרון זה יהי'ה לעתיד לבוא, מכיון שאז תהי'ה הנשמה ניוונית מן הגוף.

סיכום: לעתיד לבוא הנשמה ניווית מהגוף, שתקבל גם מעלת הגוף. שמכיוון שעסקה בבירורו, נעשה גם בה יתרון והוספה.

ז) וזוהו ציון במשפט תפדה ושבי'ה בצדקה, דזה שישראל נק' בשם ציון הוא על-ידי שעוסקים בתורה עבודה וגמ"ח, שהם כללות כל התורה ומצוות, שעל-ידי זה הם נעשים בבחינת ציון מלשון סימן, דגם כשנמצאים בגלות אינם

	סע"ז. אהד"ת שה"ש עה"פ (ע' סד. שם ע' עב. שם ע' 46) שהי"ש א, ד.
	לקי"ש ח"א ע' 268. וראה לקי"ת יקרא ב. 47)

ביאורים במאמרי רבינו

יד 'מתעוררים ומתגלים כחות הנעלמים של הנשמה'

"כהמשל הידוע מאמת המים הנחסמת על-ידי אבנים, שבתחלה המים נעצרים ולאחר מכן פורצים במורצה גדולה. כי (המים מצד החיות הפנימית שבהם, אינם סובלים שום מונע ומעכב, ו)המניעה והעיקוב מעוררת בהם גילוי כח פנימי (שבתחילה, נכלא הכח שבהם בהמורצה ועכשיו נשאר הכל בהם, שלכן מתפרצים הם במורצה גדולה)" (וענין תש"ז ס"ז, ספ"ד תש"ס ח"א ע"א וצ"ו). וכן על-ידי העלם והסתר הגוף ונפש הבהמית מתעוררים הכחות הנעלמים של הנפש האלקית.

פו עץ-ידי שהנשמה מבררת ומזככת את הגוף ונפש הבהמית, נעשה בה גם יתרון והוספה'¹⁹
בהמשך למש"ל (הוספה בביאור הקודם) מהאבנים והעפר

הסותרים את מורצת מי הגיה, עד שהמים פותחים את הסתימה ומתפרצים במורצה גדולה יותר, ממשך שם "לא זו בלבד שפותחים את הסתימה אלא עוד זאת שמתורוצים לוקחים אתם גם את האבנים והעפר .. דתמורת זה שהיו מעכבים את מורצת המים הנה הם עצמם נגרים עם זדם שטף המים, ומרוצה זו של חושך לאור.

ציון במשפט תפדה גו' ה'תשמ"א" 2

לצדקה, כיוון שמוגיע להם על-פי דין. ב', שענין המשפט שזולל צדקה, כמ"ש¹ לא חכירו פנים במשפט, ופרש"ש¹⁹⁹ שלא תאמר זה עני הוא כו' ומצוה לפורסון. והאור שנמשך לבעלי תשובה שפוייתם היא בצדקה, הוא האור שבהבדלה.

סיכום: הצמח צדק מכאר שציין' הם ישראל העוסקים בתורה ומצוות, ושביד' הם אלו שבגלות נפש הבהמית. וזהו שפויית 'ציון' היא על-פי שורת הדין, ופריית 'שביד' היא על-ידי תשובה שהיא צדקה מהקב"ה. ומאידך, כיוון שציון אין צריך לצדקה. נמשך לו רק האור שבגדר הכלים. מה-שאינ-כן ל'שביד' נמשך האור שבהבדלה.

ג) והנה יש עוד פירוש כושבי'ה, דשבי'ה הוא מלשון השבה, והשבה מן הגולה²⁰. דלשון השבה [ובפרט כאשר הוא בסמיכות לחיבת תפדה

שלפני זה] מורה שגם לפני ההשבה אינו בגלות, ורק שהוא נמצא במקום אחר (מקום הגולה) וצריך לחזור ולשוב למקומו. ועל-פי זה שבי'ה הם נעלים יותר מאלו שנאמר עליהם תפדה. כי לשון פדי'ה נופל על מי שהוא בגלות²¹ (מה-שאינ-כן כזה שהוא רק נמצא במקום הגולה) וצריך לפדי'ה מהגלות. וצריך להבין, היאך שיין שפדייתם של אלו שהם בגלות היא במשפט (על-פי שורת הדין), וההשבה של אלו שנמצאים רק במקום הגולה (שהם נעלים יותר) היא בצדקה. וגם צריך להבין, מי הם שני הסוגים שעליהם נאמר תפדה ושבי'ה. היא תפדה נאמר בנוגע לציון שקאי (כנ"ל) על ישראל העוסקים בתורה ומצוות, ואף-על-פי-כן הם בגלות וצריכים לפדי'ה, ומהי זכותם של אלו שנק' בשם שבי'ה שאינם בגלות.

סיכום: והנה יש עוד פירוש על 'שביד', שהם עצמם אינם בגלות ורק שנמצאים במקום הגלות. ולפי זה צריך ביאור מי הם שני הסוגים וכיצד פריית 'שביד' צריכה לצדקה.

ד) ויוכן הקהרים המבואר בהמאמר, דענין גלות ושבי'ה שיין דוקא בהכלים, להיותם בבחינת מציאות דבר, מה-שאינ-כן בהאור, שהוא בבחינת אין,

אין שיין גלות ג, וענין זה (דבאור אין שיין גלות) מובן גם בפשטות. שהרי מעט

	עה"פ (מספור עה"פ). 19)	באופן של שבי'ה [ובמבואר שם החילוק בין ציון לשבי'ה מלשון שביית] אבל מכל-מקום הוא ענין של גלות שלכן צריך לפדי'ה. מה-שאינ-כן ושבי'ה מלשון השבה הוא שנמצא רק במקום הגולה. ואינו צריך לפדי'ה.
	מצדדת דוד עה"פ. 20)	גלות שלכן צריך לפדי'ה. מה-שאינ-כן ושבי'ה מלשון השבה הוא שנמצא רק במקום הגולה. ואינו צריך לפדי'ה.

==
ביאורים במאמרי רבינו
==
ג 'תכלים, לחיותם בבחינת **מציאות דבר** .. מציאות אישית בפני עצמה. ואין הכוונה שזו מציאות האור, שהוא **כבידת אין**' שתלויה במקורה, ואם יהיה משזו מופסק ירידתה היא אור הוא רק השתקפות של מקורו ואין לו תבטל, אלא שכל עניינה מלכתחילה הוא רק מציאות אישית, וכמו לדוגמה דמות האדם המשתקפת השתקפות שלו.
השתקפות של אדם ואין לה

ביאורים במאמרי רבינו

אור דוחה הרבה מן החושך²², והיינו דגם לאחר ירידת והמשכת האור בבחינת מידה והגבלה [שאז דוקא שייך לומר מעט או הרבה]²¹, גם אז הוא דוחה את החושך, ועד שאפילו מעט אור דוחה הרבה חושך. ויתירה מזו, שהחושך נדחה ממילא מפני האור²³. [דכתחלת הבריאה היו אור וחושך משתמשים בערכוביא²⁴, אבל לאחר שויכדל אלקים בין האור ובין החושך²⁵, החושך נדחה מפני האור]. ומוזה מובן גם בפשטות, דבאור אין שייך ענין הגלות, כי החושך (דהגלות) נדחה מפני האור.

והנה על דרך זה הוא גם בנשמה וגוף, שהם דוגמת אור וכלי²⁶. וכידוע מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁷ שרק הגוף הוא בגלות ולא הנשמה. והיינו, דהגם שהנשמה היא מלובשת בגוף והגוף הוא בגלות, מכל-מקום בנוגע להנשמה אין זה ענין של גלות. ורק שמצד זה שהגוף הוא בגלות, הנשמה שמלובשת בו היא נמצאת שלא במקומה וצריכה להשבה. וכמוז"ל²⁸ אני ישנה בגלותא ולבי ער, דגם כשאני ישנה בגלותא, הנשמה (ולבי²⁹) היא ער ה. דמכיון שהנשמה היא חלק

(22) תניא פ"ב (י, א). חובת הלבבות שער יחוד דא"ח) קסד, רע"ג. ד"ה בסוכות תשבו עת"י (סח"מ המעשה פ"ה.

(23) תניא פ"ב שם. פכ"ט (לו, ב).

(24) פרש"י עה"פ בראשית א, ד (וראה גם פרש"י עה"פ שם, יד). וראה גם ירושלמי ברכות פ"ז ה"ח ב"ר

פ"ג, ו (ובפי"ט שם). וראה ספר הערכים-חב"ד כרך ב' ערך אור – ביחס לחושך ס"ז. ורש"י.

(25) בראשית שם, ד.

(26) ראה תקי"ז בקדמה ("פתח אליהו" – זי, ב): אשתאור כי כנופא בלא נשמתא. וראה סידור (עם

ביאורים במאמרי רבינו

וכן גם כל ענינו של האור הוא שיש מאור והמאור הוא בהתפשטות. וזו הסיבה שהאור אינו מתעסק לפעול על העולם וגם נשאר מקיף, כי אין לו שום משימה נפרדת שעליו למלא, וכל עניינו הוא שהמאור מתפשט.

וכן גם למעלה, עניינו של אור הוא שדבוק במקורו ואינו יכול לפרד ממנו, וממילא מובן שברדגה זו לא שייך עניין הגלות, שהרי כל עניין הגלות הוא הפירוד מהמקור.

ואילו הכלים הם דבר נפרד מהאור, שעניינם לקלוט את האור. וכיוון שזו בחינה שיש לה מציאות בפני עצמה, הרי על-ידי ריבוי השתלשלות יכול להמשיך ממנה גלות (היינו שעצם היותם מציאות, מותירי אפשרות לפירוד).

ציון במשפט תפדה ג' ה'תשמ"א

שהוא בגלות נהפך לאור, נשלמת הכוונה דרידה כחתחתנים, כחתחתן שאין תחתון למטה ממנו⁴³. י.

סיכום: כיוון שרגוף ירד למטה יותר, הרי גם עלייתו תהיה געלית יותר. דהנה, בעליית הנשמה שני עניינים: א. יתרון האור על-ידי החושך – שמתגלה תוקף התקשורתו. ב. יתרון האור בחושך עצמו – שמבחרת את הגוף ונפש הבהמית. ומעלת עניין השני הוא, שעל ידו מתגלה כח העצמות ונשלמת הכוונה של דירה בתחתונים. וכמו שעיקר העליה הוא ביורר הגוף כך לעתיד לבוא עיקר העליה היא בגוף. כי הנשמה אינה בגלות, אבל הגוף הוא בגלות ואף-על-פי-כן נהפך לאור ומשלים הכוונה.

(ו) **והנה** ידוע⁴⁴ שלעתיד לבוא תהיה הנשמה ניזונית מן הגוף. ועל-פי זה יש לומר, שלעתיד לבוא יהיה להנשמה (לא רק היתרון שנעשה על-ידי החושך, אלא) גם היתרון הבא מן החושך עצמו. דהגם שיחרון זה יהיה (בעיקר) בהגוף, גם הנשמה תקבל מהגוף יתרון זה. ועל דרך הירדע⁴⁵ בענין העלי"ה שנעשית בהנשמה על-ידי ירידתה למטה בגוף ונפש הבהמית, דנוסף לזה שעל-ידי ההעלם

43) תניא רפ"ו.	ובכ"מ.
44) ראה ד"ה את הדידה האמת תרע"ט ספ"ה (סח"מ תרע"ז ע' יתי. ומציין שם: "עמ"ש באורך בד"ה אלה תולדות נח, רל"ז). וראה המשך וככה תר"ז פצ"א-צב.	45) אזה באורכה ד"ה הדיה עקב ובלק"ש שבוערה ו'.
== ביאורים במאמרי רבינו ==	

יג "דעל-די' זה שנב החושך שלו כמו שהוא בגלות נהפך לאור .. כחתחתן שאין תחתון למטה ממנו"

בעניין זה צריך להבין: ראשית, מהו החושך שנוסף בגוף בזמן הגלות? ועוד, מהו שדוקא על-ידי זה "נשלמת הכוונה . . בתחתון שאין למטה ממנו" - שמוה משמע שהגדרת 'תחתון שאין תחתון למטה הימנו' קיימת דווקא בזמן הגלות.

דהנה, העולם מורכב משני חלקים:

א. החלק הרוחני שבו, כמו הנפש. וכן 'תתכן' שבעולם התנפס עם השכל, שממנו ניתן להוכיח על אלוקות. אלא שמוה גופא שצריך להתבונן כדי להוכיח זאת, מובן שחלק התוכן הוא הפנימיות של העולם.

ב. החלק הגשמי שבו, דהיינו החיצוניות של העולם הנראית כ'מבט ראשון' ונתפסת בחוש המישוש, שלא נרגש בה שום קשר למקור. וזה נקרא

יג

ביאורים במאמרי רבינו

וכמו שהוא בהעלי'ה שעל-ידי ירידת הנשמה למטה, שעיקר העלי'ה הוא הכיורד והזיכור דהגוף וכי', על דרך זה הוא גם בהעלי'ה דלעתיד לבוא על-ידי הירידה דהגלות, שעיקר העלי'ה היא בהגוף. דהיתרון שנעשה בהנשמה על-ידי חושך הגלות הוא גילוי תוקף ההתקשרות שלה, שהגם שהיא מלוכשת בגוף והגוף הוא בגלות מכל-מקום גם אז הנשמה אינה בגלות. והיתרון שנעשה בהגוף הוא שהחושך דהגוף כמו שהוא בגלות (שהוא חושך גדול יותר מהחושך שלגו⁴² כמו שהוא מצד עצמו) נהפך לאור, ויתירה מזו, דעל-ידי זה שגם החושך שלו כמו

^[1] ראה סה"מ פת"ר ע' יב ואילן. התש"י ע' 18 ואילן.

ביאורים במאמרי רבינו

וכמו בדוגמא תוכנית, שכיוון שבעצמות יש רק 'אותו', הרי הביטוי של זה (ענין "גילוי") הוא העוד גורם. וכיוון שי'עזר הגורם הוא כבר ביטוי ותיאור מסיים, הרי גם פעולתו הן כאלו שיבטאו את ההפלאה של העזר הגורם, כמו הפיכת חושך לאור והבחינה בגשמיות, כדלגלן.

מה-שאין-כן הענין דתאוה שבא מעצמות ית' בעצמו - לא נועד לבטא שום דבר, אלא זהו פשוט מה שהתאוה, ולכן גם בפעול אינו מבטא שום דבר.

וביאר הענין יובן בדקדים: מבואר בכמה מקומות שיש טעמים הגיוניים לבריאת העולם, וכמו 'שיתגלו שלמות כחותיו', 'בגין דישתמודעון ליה' [כדי שידעו אותו] ועוד. הצד השווה של כולם הוא שהם עוסקים בחלק הרוחני שבעולם, בו נרגש בגילוי הענין האלוהי.

אמנם אה"י ביאר, שהכוונה העלינה היתה לידרה בגשמיות, בתחתון שאין תחתיו למטה ממנו, שאין בו רגשי אלוהי (שהרי גם לאחר הירידה יישאר העולם במצב זה). ואת זאת ניתן להבין בשני אופנים. א. לקב"ה אין שום גדרים (הפלטת העצמות) ויכול לרצות אפילו דבר גשמי. ויתירה מזו, שדוקא הרצון בגשמיות מבטא את זה שאין לו גדרים (ובסגנון אחר: מבטא שאין צורך בהיגיון ובסבירא שמאחורי הגשמי, עוסקת סוף-סוף בהיגיון ובסבירא שמאחורי הגשמי, שמבטא יחודיות שאין ברוחני (והוא ה'רוחני שבעשמי").

היינו, שווה עניין הבחינה, שאינו מוגדר בשום דבר ויכול לבחור אפילו דבר גשמי. אלא שמאידך,

וראה במילואים.

ציון במשפט תפדה גו' ה'ותשמ"א

אלוקה ממעל ממש³⁰, דגם כשהיא באופן ד"ממש" מלשון ממשות³¹ היינו שהיא מלוכשת בגוף גשמי, היא חלק אלוקה ממעל [נעד שהיא חלק אלוקה ממעל ממש], וידוע מאמר הבעש"ט³² שכשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס ככולו³³ , לכן, גם לאחר ירידתה והתלכשותה בגוף ככה המפליא לעשות³³, ואפילו בזמן הגלות, אינה בגלות וכי'. ועל-פי זה יש לומר, דהלשון ושבי'ה קאי לא רק על סוג מיוחד שבישראל, אלא גם על הנשמה דכאר"א מישראל. דמכיון שהנשמה אינה בגלות, אין שייך בה הלשון פד'יה. אלא שאף-על-פ"כ צריכה להשבה, כי מכיון שהנשמה מלוכשת בהגוף, ועד שהיא מתפעלת ממאורעי הגוף³⁴ , על-ידי הגלות דהגוף, גם הנשמה נמצאת במקום הגלות, ולכן צריכה להשבה ת.

סיכום: עניין הגלות שייך רק בכלים, מה-שאין-כן באור, שמעט ממנו דוחה הרבה חושך. וכן הוא גם בנשמה וגוף. ולפי זה, "ציון הוא הגוף שנמצא בגלות ממש, ו'שביד' היא הנשמה שנמצאת רק במקום הגלות.

ה) והנה ידוע שכונות הירידה והגלות היא לצורך עלי'ה. שעל-ידי העבודה בזמן הגלות דוקא יהיה הגילוי דלעמיד שהוא נעלה יותר מהגילוי שהיה בזמן הבית. וכיתרון האור מן החושך³⁵, שעל-ידי החושך נעשה יתרון

^[1] גם עם "בחינת רצון ותשוקה שיש בכל נפש מישראל".

^[2] ולענין מאגרי"ק סל"א.

^[3] תניא רפ"ב.

^[4] ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"ע ח"ד ע' ת.

^[5] מכתב כ"ב אייר ה'תש"א*, וראה ג'כ "היום יום" כג

^[6] מנחם אב.

^[7] (*) נדפס באגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ד

^[8] נ. רצא. המו"ל.

ביאורים במאמרי רבינו

בגלותא שאותותינו לא ראינו כנ"ל מכל-מקום אף בללותנו לא עזבנו ה' מבחינת רעותא וליבא בחינת רצון ותשוקה שיש בכל נפש מישראל לעורר את האובה עד שתתפזן להפעט מלוכשים שבגוה".

ו **"כשאנה תופס במקצת מן העצם אתה תופס ככולו"**
ראה במילואים לביאור ח'.

ז **"נעד שהוא מתפעלת ממאורעי הגוף"**
היינו שלא רק הנפש הטבעית מושפעת ממאורעות הגוף. אלא גם הנשמה האלוהית מושפעת מהם. שכאשר הגוף רעב או עייף, זה מופיע

לנשמה לעסוק בעבודת ה'.
וראה במילואים.

^[1] ט

ציון במשפט תפדה גי' ה'תשמ"א

החושך לאור, מתגלה כח העצמות א'. ויתירה מזו, דעל-ידי זה דוקא נשלמת הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים³⁸ [דענין נתאוה הוא בעצמותו ית'³⁹]. וכמבאר בתניא⁴⁰, שהכוונה בירידת הנשמה למטה היא לא כשביל הנשמה אלא בכדי לתקן את הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, כי על-ידי זה דוקא נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים⁴¹.

^[38] ראה התנחומ נשא סז. בחוקותי ג. כ"ר ספ"ג.
כמב"ר פ"י"ג, ג. תניא רפ"ר.

^[39] ואף שגם הפיכת החושך לאור הוא בכח העצמות שאינו מוגדר בהגדרים דאור וחושך (כנ"ל בפנים) – הרי ענין זה (שאינו מוגדר) הוא העילוי וההפלאה שלו (ענין "צילוי"), מה-שאינ-כן הענין ד"נתאוה" יב'.

== **ביאורים במאמרי רבינו** ==
[שהרי ענין 2+2=4 אינו מפני שנטיית שכלו של משוהו לחיב כן, וקיים גם לפני שמישוו הבין כך בפועל].

דוגמא שלישית: בענין השפעת תוסד לוחית,יש את עצם הנתניה לוחית, ויש את הקבלה של המקבל וחפצו בדבר. אם הנתניה באה מהטבע של הנותן להשפיע את עצמו לכל מקום ואפילו לוחית, אזי המקבל לא יכול להנות מזה, כי טבע האדם שאינו רוצה להיות מקבל.

רק אם הנתניה באה מעצם הנפש של הנותן, שאינו מוגדר בשום גדר ואפילו לא בגדר הבסיס של "אני" (ראה ע"ז לק"ש ח"ד עמ' 116), ואין שם הבדל בין הנותן למקבל, אזי המקבל יכול לינות מהנתניה. כי באופן זה הנתניה היא כאילו הדבר שיין למקבל כמו לנותן. ועל פי זה יזבן באלקות, בה יש שתי דרגות: א.

אור כלי-גבולי, שאין-סוף להתפשטותו, אין בכל זאת כיוון שהוא מוגדר בגדר 'אור', הוא מגוד אל החושך.

ולכן, גם כאשר מתפשט בכל מקום, אין זה באופן ש'מתקבל' על-ידי הנבראים. ב.
ההצמות היא דוגה שהיא כלי גדר, ועל ידה יכולים גם הנבראים לקבל עניני אלוקות, שכן דבר שהוא בלתי מוגדר, הרי אין שום עניין שמוגדר אליו ואין דבר שאינו הוא. ומכד בחינה זו, גם החושך מצידו מקבל ומודדה עם האור.

ויש להוסיף, שבדוגמאות שהוזכרו, הצלי גדר' הוא רק בעניין מסויים - כמו סברא שאינה מוגדרת בנטיה שכלית, או נרניה ממקום שאינו מוגדר בגדר

^[40] פל"ז (בחג ב), מע"ח שער כי (שער העולם) פ"א.
(41) דמ"ח בתניא שם שהכוונה בירידת הנשמה למטה היא כבד לחקן הגוף כו' – בא בהמשך להמבאר שם פל"ז שתכלית הבריאה היא שיהיה לו ית' דירה בתחתונים.

^[42] ראה גם בספר התודעים לרמב"ם ע' תכ"ז:
ספר"ח ח"ד ע' רמב"ם ובחש"ת 46 שם.

^[43] 'משפיע', אבל את התצמות אינו מוגדר בשום גדר, ולכן מתקבל בכל עניין (ראה גם בספר התודעים לרמב"ם ע' תכ"ז:
ספר"ח ח"ד ע' רמב"ם ובחש"ת 46 שם).

א' "מתגלה כח העצמות"
הלשון כאן הוא כח העצמות. כי "יתרון האור" המדובר כאן אינו גילוי העצמות (על דרך גילוי אור), אלא בחינה שנרגש בה הקשר שלה עם העצמות שלא מוגדר בגדרים, ולכן גם היא אינה מוגדרת בגדר אור.

יב בקצירת רבינו "ענין זה (שאינו מוגדר) הוא העילוי וההפלאה שלו (ענין 'צילוי') מה-שאינ-כן הענין דנתיאור"
ביאור העניין: הפיכת החושך לאור באה כאמור מבחינה שאינה מוגדרת בשום גדר, ועניין זה נחשב עילוי והפלאה גדולים, וממנה נובע עניין הבחירה - שכיוון שאינו מוגדר, הרי ביכולתו לבחור כל תועלה ברצונו, מי . . . שיאמר לן מה תעשה ומה תפעל".

אך זוהי רק 'הפלאה העצמות' בלבד, ולא 'עצמותו ית'" בעצמו: שכן בעצמותו ית' יש רק 'זוהא' ואי אפשר לומר בו שום פירוש, ולכן, כל העניין של 'מוגדר לא לא מוגדר' וכן עניין 'מעלה או חסרון' כלל לא קיים שם ולא מדובר עדיין, אלא נוצר רק בדרגה נמוכה יותר. ואילו עניין 'נתאוה' שיין לעצמותו ית' כמש, כפי שיבאר להלן.

ומוסיף רבינו שהעילוי וההפלאה הם ענין "צילוי", ויזבן לומר הכוונה כזה, שאינם העצמות עצמו אלא רק גילוי וביטוי של העצמות באיזה דבר.

ביאורים במאמרי רבינו

בהאור, שהוא נעלה יותר מכמו שהיה קודם. וכל שהירידה (החושך) היא למטה יותר, העלייה (יתרון האור) שעל ידה, היא נעלית יותר. ומזה מובן, דמכיון שהירידה דהגלות היא בעיקר בהגוף (כנ"ל סעיף ד), לכן, העלייה דלעתיד לבוא (הנעשית על-ידי הירידה דהגלות) שתהיה בהגוף היא נעלית יותר מהעלייה שתהיה בהנשמה. ויזבן זה על-פי המבואר במק"א³⁶ בענין העלייה דהנשמה שנעשית על-ידי ירידתה למטה, שיש כזה שני ענינים, א', דעל-ידי זה שגם בחיותה למטה ומלובשת בגוף ונפש הבהמית היא עובדת את ה', מתגלה תוקף ההתקשרות שלה עם הקב"ה, שגם ההעלם וההסתור ההגוף ונפש הבהמית אינו יכול לבטל ח"ו, ואפילו לא לעשות גרעון בההתקשרות שלה. ב', שעל-ידי עבודת הנשמה למטה נעשה הכיורר והיזיכון דהגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם. והחילוק שבין שני ענינים אלו הוא³⁷, דבענין הא' – יתרון האור הוא על-ידי החושך. והיתרון הוא, שעל-ידי החושך מתגלה תוקף האור, שגם החושך הכי גדול אינו מעלים לגבי' ס. מה-שאינ-כן בענין הכ' – יתרון האור הוא גם בהחושך עצמו, שהחושך (דהגוף ונפש הבהמית והעולם) נהפך לאור. והיתרון הוא, שכבדי להפוך את החושך לאור הוא בכח העצמות שלמעלה מהגדרים דאור וחושך, ועל-ידי הפיכת

^[36] ראה ד"ה הדיה עקב תשכ"ז (לקמן ע' קצ ואילן)
סעיף ד. לקיים חס"ז ע' 246 ואילן. וח"נ.

^[37] ראה לק"ש ח"ז ע' 44 ואילן. שם ע' 103. ח"ט ע' 22.

פ "שעל-ידי החושך מתגלה תוקף האור"
למשל כאשר האנוקה מאירה בחוץ באור היום,

לא רואים את החושך שלה. אך כאשר מאירה בלילה או במותף חשך מתבטא החושך שלה. וכן מובא בזהר (ח"ב ע' קס"ג, ס"א, ח"ג חג ב, ב) "אלמלא חשוכא לא אתיידע נהורא". ואם כן, ככל שהחושך גדול יותר, הוא מורה על יתרון האור - שיכול להאיר גם חושך גדול בה.

י "ככדי להפוך את החושך לאור הוא בכח העצמות שלמעלה מהגדרים דאור וחושך"

הפיכת החושך לאור אינה בדרך כפיה - שהוא דוחה את החושך, אלא על ידי שהחושך עצמו משתכנע בכיכול להפוך להיות חלק מהאור. וזה משימה שהואור אינו יכול לבצע בכוחו עצמו, שהרי החושך רואה בו משהו שמנגוד לו ו'לעומתו' אליו.

ולכן הדרך לכן שהחושך ישתכנע ויהיה מוכן לקבל את ההתפתחות לאור, היא על ידי כח נעלה יותר שאינו מוגדר בהגדרה של אור או חושך, ולכן אינו 'לעומתו' לשום דבר, ויכול לגרום לכן שגם החושך יהפוך לאור.

דוגמאות:
ונתן להמירש את הדברים באמצעות שלוש

דוגמא ראשונה: כשקטגור וסגור מתצמידים זה עם זה בבית המשפט ומתאמצים להביא ראות התמוכות בטענתם, לעיתים הסגור מצליח להציג טיעון חזק לטובת הנאשם וגם הקטגור מוכיח לבטל את טענתו. עם זאת, הקטגור לא יתנה מסברא זו, ולא יתחבר ויחזור עליה בהתלהבות. שכן הטענה הזו באה מקו החשיבה של הסגור, שהוא עולם של חסד, ואילו הקטגור הוא מעולם הפחד.

אבל כאשר הסגור מביא טיעון שאינו מוגדר בקו חשיבה מסויים, כמו תמונה שמוכיחה שהאירוע לא היה כלל, אזי גם הקטגור יקבל את הדברים, כיוון שדחו עניין שמוסכם על כולם (וכלשון הרלב"ג "האמת מסכים על עצמו מכל צד").

דוגמא שנייה: כאשר ישנם שני אנשים בעלי נטיות שכליות שונות, הם יכולים להתווכח על כל דבר בעולם. אבל משיבאו התיגל חסור מתמטי [2+2=4], שניהם יסכימו על התוצאה. כיוון שכאן מדובר על כלל שכלי מופשט מקו חשיבה מסויים.